

Молодий вчений

ОДЕСЬКА

100
років

КІНОСТУДІЯ

9

(73)
2019

ISSN (Print): 2304–5809
ISSN (Online): 2313–2167

Науковий журнал
«МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ»

№ 9 (73) вересень 2019 р.

Редакційна колегія журналу

Сільськогосподарські науки

Базалій В.В. – д-р с.-г. наук
Балашова Г.С. – д-р с.-г. наук
Клименко М.О. – д-р с.-г. наук
Коковічін С.В. – д-р с.-г. наук
Лавриненко Ю.О. – д-р с.-г. наук
Писаренко П.В. – д-р с.-г. наук

Історичні науки

Змерзлий Б.В. – д-р іст. наук

Юридичні науки

Бернацька Н.І. – д-р. юрид. наук
Стратонов В.М. – д-р юрид. наук

Політичні науки

Наумкіна С.М. – д-р політ. наук
Яковлев Д.В. – д-р політ. наук

Педагогічні науки

Козяр М.М. – д-р пед. наук
Рідей Н.М. – д-р пед. наук
Федяєва В.Л. – д-р пед. наук
Шерман М.І. – д-р пед. наук
Шипота Г.Є. – канд. пед. наук

Психологічні науки

Шаванов С.В. – канд. псих. наук

Філологічні науки

Шепель Ю.О. – д-р філол. наук

Філософські науки

Лебедева Н.А. – д-р філос.
в галузі культурології

Технічні науки

Гриценко Д.С. – канд. техн. наук
Дідур В.А. – д-р техн. наук
Шайко-Шайковський О.Г. – д-р техн. наук

Економічні науки

Іртищева І.О. – д-р екон. наук
Козловський С.В. – д-р екон. наук
Шапошников К.С. – д-р екон. наук

Медичні науки

Нетюхайло Л.Г. – д-р мед. наук
Пекліна Г.П. – д-р мед. наук

Ветеринарні науки

Морозенко Д.В. – д-р вет. наук

Мистецтвознавство

Романенкова Ю.В. – д-р мистецт.

Соціологічні науки

Шапошникова І.В. – д-р соц. наук

Хімічні науки

Козьма А.А. – кандидат хімічних наук

Військові науки

Можаровський В.М. – доктор військових наук

Міжнародна наукова рада

Adam Wrobel – Doktor, Associate Professor (Poland)
Arkadiusz Adamczyk – Professor, Dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Associate Professor (Georgia)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Javad Khamisabadi – Professor, PhD in Industrial management (Iran)
Michal Sojka – Doctor in Engineer (Poland)
Stanislaw Kunikowski – Associate Professor, Dr hab. (Poland)
Wioletta Wojciechowska – Doctor of Medical Sciences (Poland)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глушченко Олеся Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Росія)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Швецова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:
Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського,
Науковій електронній бібліотеці ELibrary.ru

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
GoogleScholar, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 18987-7777Р від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.

ЗМІСТ**ТЕХНІЧНІ НАУКИ**

- Краліна Г.С.**
Технології мультимедіа в освітньому процесі: переваги, недоліки, перспективи використання.....1
- Levkin Dmytro**
Solution of the applied optimization problems...6

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

- Атаманенко І.О., Арабаджі О.М., Мартинов І.В.**
Вогнева підготовка співробітників Міністерства внутрішніх справ на початковому етапі навчання.....10

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

- Кухта В.В.**
«Арабська весна»: моделі демократичних перетворень в країнах Північної Африки та Близького Сходу.....13
- Медведська В.Ю.**
Деліберативні механізми взаємодії влади та громадянського суспільства.....18
- Покровська А.В.**
Праворадикальний екстремізм як загроза національній безпеці США на сучасному етапі .24

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Юша, Юн Тао, Чжу Сяотун, Лі Шаньшань, Чжао Сінлі**
Потенціал і переваги «зеленого розвитку» (на прикладі країн-учасниць проекту «Один пояс, один шлях»).....30

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

- Бондар Л.М.**
Журнальні видання у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського: проблеми комплектування.....37

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Макаренко А.О., Калайтан Н.А., Старовойт Т.П.**
Самоушкодження підлітків: дослідження дитячо-батьківських відносин.....42
- Музичко А.Т.**
Психологічні технології подолання посттравматичного стресового розладу.....46
- Федорченко С.В.**
Дистанційна освіта та місце психологічного забезпечення в ній.....51
- Шкраб'юк В.С., Масляк Т.Р., Марусин О.В.**
Актуальність мультидисциплінарного підходу до реабілітації соматичних хворих.....55

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

- Аксьонова О.П., Півненко Ю.В.**
Дидактична система сучасного закладу освіти.....59
- Березовська Л.І., Личкіна Є.Г.**
Самовдосконалення майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки.....63
- Bilonozhko Nataliia, Kyrylyuk Ol'ha**
The role of ESP projects within the process of internationalization of the universities in Ukraine.....67
- Добровольська Р.О.**
Критерії та показники сформованості готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до організації музично-естетичного простору закладів загальної середньої освіти..71
- Корехов А.О.**
Інформаційно-комунікаційні технології в процесі інформаційного розвитку майбутніх бакалаврів автосправи.....78
- Мельниченко О.В., Попель Н.В.**
Методичні засади гендерного виховання дітей дошкільного віку.....83
- Мельничук Л.Б., Пагута Т.І.**
Модель підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям.....87
- Нос А.С., Бойко М.-М.І.**
Порівняльний аналіз сучасної позашкільної освіти в Україні та США.....91
- Сидоренко Ю.О.**
Специфіка жанрового і стильового аналізу літературного твору з міфологічними структурами у школі.....95
- Стахів М.О., Ковальська О.І., Марко Г.В.**
Засоби формування ключових компетентностей в учнів початкової школи...99
- Топольник Я.В.**
Педагогічні умови ефективності інформаційно-комунікаційної підтримки наукових досліджень майбутніх магістрів і докторів філософії в галузі освіти.....104
- Франчук Л.М.**
Сучасні концепції управління ігровою діяльністю дітей четвертого року життя.....109
- Фурманюк С.М.**
Формування професійних навичок фахівців образотворчого мистецтва та дизайну в проектуванні об'єктів графічного дизайну.....114
- Цибанюк О.О.**
Використання сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій як складова підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії.....118
- Chekriy Iryna**
UNESCO scientists on educational potential of school textbooks.....122

АРХІТЕКТУРА

- Шелепетень М.А., Пекарчук О.П.**
Інноваційні вирішення архітектурного простору багатofункційних наукових центрів 128

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

- Абрамович О.О., Кудренко А.А.**
Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва 133
- Антошко М.О.**
Розвиток музичної освіти у Китаї на початку ХХ століття.....137
- Романенкова Ю.В.**
Філософія соавторства как фундамент комунікації художника и зрителя в творчестве Константина Роготченко.....141
- Тураш Д.Я., Домазар С.О.**
Розвиток психофізичного апарату танцівника танцтеатру як передумова усвідомленої тілесності.....146
- Тураш Д.Я.**
Нонконформізм в культурологічному процесі США 1960-х р. як платформа для виникнення танцю постмодерн.....150

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Александрович Т.З.**
Висвітлення проблеми взаємодії влади і народу в українській літературі XVI-XVII ст..154
- Бойченко М.К.**
Мовні засоби вираження агресії в сучасному американському політичному дискурсі 158
- Греков В.О.**
Роль лексикології у навчанні та вдосконаленні навиків перекладу.....163
- Греков В.О.**
Роль психолінгвістики у навчанні та вдосконаленні навиків перекладу.....170

- Каламбет Я.І., Приймак Ю.А.**
Метафоричне перенесення як спосіб терміноутворення в нафтогазовій галузі (на матеріалі англійської та української мов)...175

- Пак А.**
Образ матери в корейской литературе на примере рассказа Кун-Суук Шин «Пожалуйста, позаботься о маме»..... 179

- Печена А.С.**
Концепт «TASTE» у британському гастрономічному дискурсі.....182

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

- Буряк-Габрись І.О.**
Регіональні особливості типології та класифікації місцевих ландшафтів (на прикладі Східного Поділля).....187

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- Ганечко І.Г., Ситник І.С.**
Бізнес-план: особливості розробки та впровадження в умовах невизначеності....191
- Даценко Г.В.**
Оцінка ризику як основа підвищення фінансової безпеки підприємства..... 195
- Малашевська О.А.**
Теоретичні аспекти впорядкування існуючих сільськогосподарських земельоводінь і землекористувань в Україні 200
- Мельник В.В., Михайлик Р.Г.**
Систематизація сутності конкурентних переваг підприємства 206
- Пономарьова Т.В., Тураєва К.А.**
Автоматизація нарахування заробітної плати на підприємстві..... 211
- Сичевський В.Й.**
Напрями розвитку та вдосконалення державного фінансового контролю в Україні 215

CONTENTS**ENGINEERING SCIENCES**

- Kralina Ganna**
Multimedia technologies in the educational process: advantages, disadvantages, prospects of use.....1
- Levkin Dmytro**
Solution of the applied optimization problems...6

MILITARY SCIENCES

- Atamanenko Igor, Arabaji Alexander, Martynov Igor**
Fire training of employees internal affairs at the initial stage of training.....10

POLITICAL SCIENCES

- Kukhta Vasyl**
«Arab Spring»: models of democratic transformation in North Africa and the Middle East.....13
- Medvedska Viktoriia**
Deliberative mechanisms of government and civil society interaction.....18
- Pokrovska Alisa**
Far-right extremism as a modern threat to national security of the united States.....24

SOCIOLOGICAL SCIENCES

- Yusha, Yun Tao, Zhu Xiaoshan, Li Shanshan, Zhao Xinli**
Potential and advantages of green development (example of project One Belt One Road).....30

SOCIAL COMMUNICATIONS

- Bondar Lyudmyla**
Journals in the holdings of V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine: acquisition problems.....37

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

- Makarenko Amaliia, Kalaitan Natalya, Starovoit Tetyana**
Adolescents self-harm: parents-children relationships study.....42
- Muzychko Lesia**
Psychological technologies of overcoming post-traumatic stress disorder.....46
- Fedorchenko Svitlana**
Distance education and place of psychological support in it.....51
- Shkrabiuk Veronika, Maslyak Taras, Marusin Oleksandr**
The actuality of a multidisciplinary approach to the rehabilitation of somatic patients.....55

PEDAGOGICAL SCIENCES

- Aksenova Olena, Pivnenko Yuliya**
The didactic system of a modern educational institution.....59
- Berezovska Liudmyla, Lychkina Yelyzaveta**
Self-improvement of future social workers in the professional training process.....63
- Bilonozhko Nataliia, Kyrlyuk Ol'ha**
The role of ESP projects within the process of internationalization of the universities in Ukraine.....67
- Dobrovolska Rufina**
Criteria and indicators of formation of the preparedness of future music arts teachers to organize the musical and aesthetic space of the current plants.....71
- Korehov Artem**
Information and communication technologies in the process of informational development of future bachelors of an automodel.....78
- Melnychenko Olha, Popiel Natalia**
Methodical bases of gender education of preschool children.....83
- Melnychuk Liliia, Paguta Tamara**
Model of preparing the future educators for familiarising preschoolers with social environments.....87
- Nos Lyubov, Boiko Mariia-Mar'iana**
Comparative analysis of current out-of-school education in Ukraine and USA.....91
- Sydorenko Yuliia**
The specificity of genre and style analysis of literary works with mythological structures in school.....95
- Stakhiv Marija, Kovalska Olga, Marko Halyna**
Didactic game as a means of shaping key competencies in primary school children.....99
- Topolnyk Yana**
Pedagogical conditions of the efficiency of the information and communication support of scientific research of future masters and doctors of philosophy in the education field.....104
- Franchuk Liliia**
Quality management of playing activity of children 4-th year of life in the institution of preschool education.....109
- Furmaniuk Svitlana**
Formation of professional skills of artists and designers in design of graphic design objects.....114
- Tsybaniuk Oleksandra**
Use of modern physical and festival technologies as a component of preparation of future physical therapy and ergotherapy professionals.....118
- Chekriy Iryna**
UNESCO scientists on educational potential of school textbooks.....122

ARCHITECTURE

- Shelepeten Marta, Pekarchuk Oksana**
Innovative solutions of the architectural space
of multifunctional scientific centers.....128

HISTORY OF ART

- Abramovich Olena, Kudrenko Alina**
Stage plastics in the context
of contemporary academic arts.....133

- Antoshko Marina**
The development of music education
in China in the early XX century 137

- Romanenkova Julia**
The philosophy of co-authorship
as the foundation of communication between
the artist and the spectator in the creative
work of Constantine Rohotchenko.....141

- Turash Daryna, Domazar Solomia**
Development of the psycho-physical device
of the dancer of the dance teater
as a prerequisite of conscious body.....146

- Turash Daryna**
Non-conformism in the cultural process
of the United States of the 1960s AS a platform
for the emergence of the postmodern dance.....150

PHILOLOGICAL SCIENCES

- Aleksandrovych Tetiana**
Highlighting of the issue of the interaction
of power and the people in Ukrainian
literature of the XVI-XVIIth centuries.....154

- Boichenko Mariia**
Verbal means realising aggression
in a modern American political discourse 158

- Hrekov Volodymyr**
The role of lexicology in studying
and enhancing translation skills.....163

- Hrekov Volodymyr**
The role of psycholinguistics in studying
and enhancing translation skills.....170

- Yaryna Kalambet, Yuliia Pryimak**
Metaphorical transfer
as a method of term formation in oil
and gas industry (based on the English
and Ukrainian languages).....175

- Pak Antonina**
The image of mother
in Korean literature by the example
of the story Kyung-Sook Shin
bus, «Please Look after Mom».....179

- Pechena Anastasiia**
The «TASTE» concept in the british
gastronomic discourse.....182

GEOGRAPHICAL SCIENCES

- Buryak-Gabrys Irina**
Regional features of small town
landscape typology and classification
(example of the Eastern Podillya).....187

ECONOMIC SCIENCES

- Ganechko Irina, Sytnyk Ihor**
Business plan: features of development
and implementation in uncertainty.....191

- Datsenko Hanna**
Risk assessment as the basis of improving
the enterprise's financial security.....195

- Malashevskia Olena**
The theoretical aspects of the existing
agricultural land tenure and land
ownership improvement.....200

- Melnik Victoriia, Mykhailyk Roman**
Systematization of the essence competitive
advantages of the enterprise.....206

- Ponomareva Tatiana, Tyraieva Karyna**
Automation of charge of the salary
at the enterprise.....211

- Sychevskiy Vadym**
Areas of development and improvement
of state financial control in Ukraine.....215

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-43>

УДК 658.14

Даценко Г.В.

Хмельницький національний університет

ОЦІНКА РИЗИКУ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У роботі представлено послідовність із оцінки ризиків фінансової небезпеки, що включає в себе: 1) оцінку ідентифікованих ризиків на предмет їх настання за визначеними критеріями, що враховують вплив основної діяльності, юридичний, інформаційний та кадровий впливи; 2) визначення балів для критеріїв операційного ризику; 3) визначення загальної оцінки ризику (при співвідношенні ймовірності настання та прояву фінансового ризиків); 4) здійснення поетапної процедури пріоритетності об'єктів контролю за допомогою критеріїв оцінки кожного із факторів ризику (із використанням бальних оцінок та вагових коефіцієнтів), а також встановлення частоти проведення планових внутрішніх перевірок. Виходячи від індексу операційного ризику, суб'єкт господарювання повинен обрати відповідний метод реагування (унікнення ризику, прийняття ризику, зниження ризику).

Ключові слова: фінансова безпека, операційний ризик, ймовірність настання ризику, загальна оцінка ризику, метод реагування.

Datsenko Hanna

Khmelnitskyi National University

RISK ASSESSMENT AS THE BASIS OF IMPROVING THE ENTERPRISE'S FINANCIAL SECURITY

Summary. The comparative analysis of the methods used in risk assessment allowed to distinguish two scientific and methodological approaches to their assessment: qualitative and quantitative. The first one involves the identification of all possible risk factors for a business entity's business processes. The results of qualitative analysis are the starting point for quantitative analysis and allow to evaluate the economic state of the enterprise. The paper presents a sequence of financial risk assessment, which includes: 1) assessment of identified risks for their occurrence by defined criteria, taking into account the impact of the main activity, legal, information and personnel impacts; 2) determination of points for operational risk criteria; 3) determination of the overall risk assessment (when the ratio of the probability of occurrence and the manifestation of financial risks). According to the results of the survey, a very high operational risk of financial danger was established among the studied state machine-building enterprises (a minimum value of 25 points is characteristic for the State Enterprise Novator, State Enterprise Krasilovsky Aggregate Plant and a maximum value of 45 points – State Enterprise Shepetivsky Repair Plant); 4) implementation of a phased procedure for prioritization of control objects using the criteria of assessment of each risk factor (using points and weights), as well as establishing the frequency of scheduled internal audits, which is 4 times a year and corresponds to the risk index at the level of 84 with a very high priority level. Based on the operational risk index, the entity should choose the appropriate response method (risk avoidance, risk acceptance, risk mitigation). The most common of the four types of operational risk index impacts for state-owned engineering companies is the risk management approach using appropriate methods.

Keywords: financial security, operational risk, risk likelihood, overall risk assessment, response.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання переважна більшість суб'єктів господарювання стикаються з численними ризиками, які мають системний або несистемний, постійний або непостійний характер впливу. Перед керівництвом підприємств завжди постають питання з вірної ідентифікації ризиків, оцінювання ймовірності настання того чи іншого ризику, визначення впливу ризику на фінансовий та нефінансовий аспект діяльності підприємства. Тому основним завданням для ефективного менеджменту у сфері фінансової безпеки залишається розробка ефективних способів з реагування на ризики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження сутності фінансових ризиків та методології їх нейтралізації присвячені праці Бланка І.А., Вишнівської Б., Говорушко Т.А., Камінського А.Б., Коваленко Л.О., Ремньової Л.М., Крамаренко Г.О., Чорної О.Є., Токаренко Г.С., які зробили ґрунтовні дослідження в цій сфері.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз та узагальнення наукових джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до оцінки ризику у сфері фінансової безпеки підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є здійснення процесу оцінки ризику для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері фінансової безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Використовуючи результати експрес-аналізу різновидів ризиків фінансової небезпеки державними машинобудівними підприємствами; розглядаючи інформаційне наповнення складу аналітичних процедур під час впровадження внутрішнього аудиту витрат та доходів підприємства, методики аудиту фінансової звітності; досліджуючи застосування окремих процедур для забезпечення підтримки рівня безпеки формування фінансових результатів, вважаємо за потрібне зупинитися на визначенні значимості фінансових ризиків та ймовірності їх виникнення, тобто на процесі оцінки ризику фінансової небезпеки.

Проведений порівняльний аналіз методів, що використовуються під час оцінювання ризиків, дозволив виділити два науково-методичні підходи до їх оцінювання: якісний та кількісний [1–4]. Перший з них передбачає ідентифікацію всіх можливих факторів ризику бізнес-процесів суб'єкта господарювання. Результати якісного аналізу є вихідною базою для проведення кількісного аналізу та дає змогу оцінити економічний стан підприємства.

Після визначення ризиків здійснюється їх оцінка щодо ймовірності настання події, що призводять до появи ризиків (оцінка ймовірності) та розміру їх наслідків (оцінка впливу) на досягнення підприємством визначених цілей. Оцінка ймовірності передбачає визначення можливості виникнення ризику, а оцінка впливу – фінансові та нефінансові наслідки для підприємства у випадку настання ризику. Оцінка впливу є більш складним процесом, ніж оцінка ймовірності, незважаючи на важливість проведення таких оцінок при оцінюванні ризиків. Рівень ризику визначається за допомогою присвоєння ризикам відповідних балів. Оцінка ідентифікованих ризиків здійснюється на предмет ймовірності їх настання за визначеними критеріями, табл. 1.

На нашу думку, для оцінки впливу необхідно розробити окремі критерії, зокрема: 1) вплив основної діяльності – ступінь впливу ризику на реалізацію підприємством завдань та функцій, досягнення нею цілей; 2) юридичний вплив – виникнення ризику може призводити до порушень вимог законодавства, застосування фінансових санкцій, штрафів тощо; 3) інформаційний вплив – звітна інформація, яка представлена користувачам, містить суттєві відхилення і не відповідає дійсності; 4) кадровий вплив – неефективна робота керівництва та колективу підприємства, що відображається в недотриманні коштів / майна (упущених вигод); неефективного використання коштів і майна, непродуктивних витрат. Враховуючи вищевказані критерії оцінки впливу, необхідно для них здійснити присвоєння балів, табл. 2.

Загальна оцінка ризику (загальний бал) визначається шляхом множення оцінки ймовірності та оцінки впливу, інформація про що відображається у табл. 3.

У табл. 3 ризики з рівнем від 1 до 4 вважаються «низькими» – ризик вважається прийнятним, з рівнем від 5 до 9 – «середні» ризики, з рівнем від 10 до 14 – «високі» ризики та з рівнем від 15 до 20 – «дуже високі» ризики.

З метою оцінки операційного ризику фінансової безпеки державних машинобудівних підприємств, враховуючи проведене анкетування,

серед 19-ти експертів, представників та фахівців у машинобудівній галузі, встановлено, що серед всіх досліджуваних підприємств (з мінімальним значенням 25 балів – ДП «Новатор», ДП «Красилівський агрегатний завод» та максимальним значенням 45 балів – ДП «Шепетівський ремонтний завод») спостерігається дуже високий операційний ризик фінансової безпеки, табл. 4.

На нашу думку, після оцінки операційного ризику фінансової безпеки державних машинобудівних підприємств, необхідно здійснити поетапну процедуру визначення пріоритетності об'єктів контролю за допомогою критеріїв оцінки кожного фактору ризику (із використанням бальних оцінок та вагових коефіцієнтів), а також встановлення частоти проведення планових внутрішніх перевірок.

Так, перший етап – визначення балів для факторів ризику передбачає, що після визначення факторів ризику здійснюється їх оцінка через призму визначених критеріїв за кожним фактором ризику та йому присвоюється бал від 1 до 4 (1 – низький, 2 – середній, 3 – високий, 4 – дуже високий). Присвоєння балів відбувається шляхом оцінки кожного фактору ризику (А – Н).

Другий етап – визначення показників вагомості за кожним фактором ризику. Показники вагомості використовуються для ілюстрації відмінностей різних факторів ризику, оскільки не всі фактори ризику однаково важливі. Показники вагомості можуть визначатися, у тому числі за результатами консультацій з керівництвом. Показникам вагомості надається значення від 1 до 5 (1 – мінімальний, 5 – максимальний).

Третій етап – розрахунок індексу ризику шляхом поєднання показника невагомості та балу, який наданий фактору ризику. Індекс ризику використовується для виявлення об'єктів контролю з «дуже високим», «високим», «середнім» та «низьким» ступенем пріоритетності.

Четвертий етап – пріоритетність дослідження об'єктів контролю. Визначений в попередньому етапі індекс ризику використовується для визначення об'єктів аудиту з відповідним ступенем пріоритетності з метою визначення періодичності проведення планових внутрішніх перевірок:

Ступінь пріоритетності	Індекс ризику	Періодичність перевірок
дуже високий	від 61 до 84	4 рази на 1 рік
високий	від 46 до 60	3 рази на 1 рік
середній	від 30 до 45	2 рази на 1 рік
низький	до 30	1 раз на 1 рік

Таблиця 1

Рівні ймовірності настання ризику

Рівень	Критерії ймовірності настання ризику	Бал
Рідко / Майже не можливо	Ймовірність виникнення дуже низька (з вірогідністю 0–20%)	1
Малоймовірна	Ймовірність виникнення віддалена (з вірогідністю 21–40%)	2
Середня	Ймовірність виникнення у майбутньому (з вірогідністю 41–60%)	3
Можливо	Ймовірність виникнення протягом одного-двох років (з вірогідністю 61–80%)	4
Часто / Очікується	Зараз існує або очікується (з вірогідністю 81–100%)	5

Джерело: [5]

Таблиця 2

Визначення балів для критеріїв впливу операційного ризику

Рівень (бал)	Вплив основної діяльності	Юридичний вплив	Інформаційний вплив	Кадровий вплив
1	2	3	4	5
Низький (1)	Обмежене або мінімальне зниження спроможностей може заважати продовженню виконання завдань та функцій за одним напрямом діяльності. Швидке відновлення у роботі	Суттєве порушення вимог законодавства можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на місцевому рівні. Період відновлення довіри є коротким. Фінансово-матеріальний вплив нижче 100 тис. грн.	Обмежена кількість працівників, які ведуть облік та здійснюють контрольні функції витрат підприємства. Не ведення рахунків 8 класу при відсутності будь-яких реєстрів формування витрат за елементами	Діяльність або бездіяльність менеджерів технічного рівня у одному підрозділі може призвести до затримки у роботі цього підрозділу
Середній (2)	Суттєве зниження / втрата спроможностей може заважати продовженню виконання завдань та функцій за одним або декількома напрямками діяльності. Швидке відновлення у роботі	Несистематичні факти шахрайства / корупції у невеликих масштабах можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на центральному рівні. Період відновлення довіри є коротким або помірним. Фінансово-матеріальний вплив вище 100 тис. грн. та нижче 500 тис. грн.	Перенесення значних обсягів даних з первинних документів до аналітичного та синтетичного обліку, а також з головної книги до фінансової звітності без використання автоматичних та автоматизованих засобів. Відсутність наказу про облікову політику й організацію системи внутрішнього контролю. Відсутність на підприємстві або недостатнє поновлення нормативно-правової бази, періодичних видань та участі у семінарах щодо змін у законодавстві	Діяльність або бездіяльність менеджерів технічного рівня у одному підрозділі може призвести до суттєвих збоїв у роботі цього підрозділу
Високий (3)	Значне зниження / втрата спроможностей може заважати продовженню виконання завдань та функцій за одним або декількома напрямками діяльності. Повільне відновлення у роботі	Системні факти шахрайства / корупції можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості або важливих партнерів на центральному та міжнародному рівнях. Період відновлення довіри є помірним. Фінансово-матеріальний вплив вище 500 тис. грн. та нижче 1 млн. грн.	Відсутність поділу функцій серед працівників при комп'ютерній обробці інформації про витрати. Можливість легкого несанкціонованого доступу або зміни облікової інформації про витрати в єдиній базі даних. Подання обліково-аналітичної інформації у форматі великої бази даних може призвести до перекручень або втрати фрагментів даних.	Діяльність або бездіяльність менеджерів управлінського рівня у одному підрозділі може призвести до значних збоїв у роботі цього підрозділу
Дуже високий (4)	Відсутність можливості продовжувати звично виконувати завдання та функції. Повсюдний збій за всіма напрямками діяльності. Повільне відновлення у роботі	Існування фактів шахрайства / корупції у великих масштабах може призвести до втрати довіри з боку громадськості або важливих партнерів на центральному та міжнародному рівнях. Період відновлення довіри є тривалим. Фінансово-матеріальний вплив вище 1 млн. грн.	Низька кваліфікація обліковців, що займаються об'єктом – витрати підприємства	Діяльність або бездіяльність менеджерів інституційного рівня у одному підрозділі може призвести до значних збоїв у роботі цього підрозділу

Джерело: складено автором самостійно

Таблиця 3

Матриця оцінки ризиків

Рівень (бал)		Ймовірність					
		Рідко / Майже не можливо	Малоймовірна	Середня	Можливо	Часто / Очікується	
		1	2	3	4	5	
Вплив	Низький	1	Низький (1)	Низький (2)	Низький (3)	Низький (4)	Середній (5)
	Середній	2	Низький (2)	Низький (4)	Середній (6)	Середній (8)	Високий (10)
	Високий	3	Низький (3)	Середній (6)	Середній (9)	Високий (12)	Дуже високий (15)
	Дуже високий	4	Низький (4)	Середній (8)	Високий (12)	Дуже високий (16)	Дуже високий (20)

Джерело: [5]

Таблиця 4

**Результати оцінки операційного ризику фінансової небезпеки
державних машинобудівних підприємств**

№ з/п	Назва підприємства	Вплив основної діяльності		Юридичний вплив		Інформаційний вплив		Кадровий вплив		Загальний бал
		Вплив	Ймовірність	Вплив	Ймовірність	Вплив	Ймовірність	Вплив	Ймовірність	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	ДП «Новатор»	2	4	2	4	1	3	2	3	25
2	ДП «Красилівський агрегатний завод»	3	3	1	1	2	3	3	3	25
3	ДП «Шепетівський ремонтний завод»	1	1	2	4	4	4	5	4	45
4	ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки»	2	3	3	3	3	4	4	3	39
5	ДП «45-ий експериментальний механічний завод»	3	3	4	4	1	1	1	1	27

Джерело: складено автором самостійно

Таблиця 5

**Узагальнена інформація процедури визнання пріоритетності об'єктів контролю
на основі проведеного анкетування**

І. Група ризику							
А. Контрольне середовище		В. Сформовані цілі підприємства		С. Процес реалізації (збуту)		D. Процес придбання	
Фактор	Бал	Фактор	Бал	Фактор	Бал	Фактор	Бал
1	1	1	4	1	4	1	2
2	2	2	3	2	3	2	2
3	4	3	2	3	3	3	4
4	3	4	2	4	3	4	2
5	3	5	2	5	3	5	3
6	3	6	2	6	2	6	1
–	–	7	3	7	3	7	2
–	–	8	3	8	2	8	2
–	–	9	2	9	2	9	2
–	–	10	3	10	1	10	3
–	–	11	2	–	–	11	2
–	–	–	–	–	–	–	–
Е. Процес інвестування		F. Процес управління запасами		G. Процес управління активами		H. Процес управління персоналом	
1	2	1	3	1	3	1	3
2	4	2	1	2	2	2	3
3	3	3	3	3	3	3	4
4	3	4	4	4	4	4	1
5	3	5	3	5	3	5	3
6	1	6	2	6	2	6	2
–	–	7	2	7	2	–	–
–	–	–	–	8	1	–	–
II. Показники вагомості факторів ризику							
А. Контрольне середовище							1
В. Сформовані цілі підприємства							4
С. Процес реалізації (збуту)							5
D. Процес придбання							2
Е. Процес інвестування							3
F. Процес управління запасами							2
G. Процес управління активами							2
H. Процес управління персоналом							2
III. Розрахунок індексу ризику:							
$\text{Індекс ризику} = (A \times 1) + (B \times 4) + (C \times 5) + (D \times 2) + (E \times 3) + (F \times 2) + (G \times 2) + (H \times 2) =$ $= (4 \times 1) + (4 \times 4) + (4 \times 5) + (4 \times 2) + (4 \times 3) + (4 \times 2) + (4 \times 2) + (4 \times 2) = 84$							

Джерело: складено автором самостійно

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 9 (73) вересень 2019 р.

Щомісячне видання

Коректор: В. Бабич
Дизайн: А. Юдашкіна
Комп'ютерна верстка: В. Удовиченко

Контактна інформація редакції журналу.
Поштова адреса: 73021 Україна, м. Херсон,
а/с 20, Редакція журналу «Молодий вчений»

Телефон: +38 (0552) 399 530
Email: info@molodyvcheny.in.ua
Сайт: www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 30.09.2019 р.
Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум.-друк. арк. 26,74. Тираж 100 прим.
Зам. 0919-81.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, буд. 46-а
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.